

JAZZ#FORUM 2014

Een open gesprek over "cultureel ondernemen" in de jazzsector

JazzForum 2014 , dinsdag 11 maart, 10u30-12u30 @ Flagey

GASTEN: muzikanten Tuur Florizoone, Igor Gehenot, Steven Delannoye, Matthias De Craene, Jean-Louis Rassinfosse (directeur Conservatorium Brussel), Maarten Weyler (coördinator Conservatorium Gent), Ondine Quackelbeen (Jazzstudio), Maaïke Wuyts (Aubergine Artist Management), Gladys Touly (Igloo), Jean-Pierre Bissot (Gaume Jazz), Pieter Koten (Vrijstaat-O), Claire Monville (Conseil De La Musique), Carlo Vuijlsteke (Flanders DC).

MODERATOR: Didier Wijnants

Uit een aantal recente onderzoeken blijkt dat er zich een gapende kloof aftekent tussen de steeds groeiende groep van muzikaal goedopgeleide en getalenteerde afstuderende jazzmusici enerzijds, en de complexiteit van het hedendaagse werkveld anderzijds. Een groot aanbod en minder ontwikkeld cultureel ondernemerschap leiden hierin vaak tot een belangrijke mate van immobilisme.

Didier Wijnants polst aan de hand van een aantal stellingen naar de visie van gastsprekers uit verschillende hoeken van het werkveld. In alle openheid wordt gereflecteerd over sterktes en zwaktes, en wordt afgetast waar onderlinge samenwerkingsverbanden en nieuwe initiatieven opdoorn kunnen zijn. Ook de inbreng van het publiek wordt hierin erg geapprecieerd.

Muzikanten: Igor Gehenot, Matthias Decraene, Tuur Florizoone

Hoe heb je na je studies je muzikale carrière uitgebouwd?

Beschouw je je als jazzmuzikant en waarom heb je daarvoor gekozen?

Is het tot nu ongeveer geworden wat je ervan verwacht had?

Welke elementen hebben geholpen om jezelf 'op de kaart te zetten'?

Welke netwerken heb je ontwikkeld?

Was je al tijdens je studie bezig met die netwerken?

Heb je doelbewust toegewerkt naar een bepaald imago, misschien ook al tijdens je studies?

Waren internationale contacten essentieel om jezelf en je netwerk verder te ontwikkelen?

Kreeg je tijdens je opleiding voldoende impulsen om de uitbouw van je carrière voor te bereiden? Kun je vergelijken met het buitenland?

Igor Gehenot: "Ik ben altijd al, ook voor het conservatorium, met muziek bezig geweest. Via het conservatorium van Maastricht heb ik heel wat contacten gelegd. Daarna Brussel, en na

mijn studies (die ik overigens niet heb afgemaakt) heb ik gewoon veel gespeeld, dat is volgens mij de beste school. Met betrekking tot organisatoren/programmatoren volstaat dit niet, de Sabam Jazz Award was in dat opzicht wel belangrijk. Op het conservatorium worden er veel dingen voor de studenten georganiseerd (zoals jamsessies). Hoe nu nog verder evolueren? Blijven spelen en persoonlijkheid verder ontwikkelen, me laten inspireren...”

Tuur Florizoone: “Het is belangrijk om op heel veel verschillende terreinen mensen te leren kennen. Niet alleen muziekprogrammatoren, maar ook bijvoorbeeld curatoren van musea. Je eigen persoonlijkheid is het startpunt. Voor mij is het altijd belangrijk geweest om mijn eigen stempel te kunnen zetten, hoe klein die ook is. Sociale nieuwsgierigheid heeft als gevolg dat je op verrassende plekken kan spelen. In het werkveld ondervind je de noodzaak om actief naar concerten te zoeken. Je krijgt het niet zomaar in je schoot geworpen. Professionaliteit blijft uiteindelijk wel essentieel, waar je ook speelt. Van de zakelijke aspecten in mijn opleiding kan ik me weinig herinneren, maar uiteindelijk word je door noodzaak wel gedwongen om die dingen te leren.”

Steven Delannoye: “Hoe je zelf zakelijk je carrière moet uitbouwen, heb ik op het conservatorium niet echt geleerd. Op het conservatorium ligt de nadruk op het spelen, maar na de opleiding wordt die professionaliteit natuurlijk wel verwacht. Tijdens de opleiding werd de nadruk gelegd op het nastreven van ‘the complete artist’ (composer, performer, teacher). Ik heb veel geleerd tijdens mijn verblijf in New York, ik was er al een paar keer voor kortere tijd geweest, maar wilden daarna echt inwoner van de stad zijn. Zo word je ook makkelijker gevraagd voor concerten en sessies en leer je de juiste mensen kennen. Ik heb me niet echt aangepast aan de American way, maar heb daarentegen mijn eigen karakter uitgespeeld en versterkt nog. De West-Vlaamse ondernemersmentaliteit heeft me ook geholpen in mijn carrière. Orde op zaken, dingen concreet aanpakken, contacten met pers, geen bullshit: dergelijke ondernemerskwaliteiten zitten me in het bloed. Momenteel heb ik geen concrete plannen om een carrière uit te bouwen in het buitenland. Een manager kan hier een belangrijke stap in zijn.”

Matthias De Craene: “Ik ben nog volop aan het studeren en sta tegelijk ook al volop in de praktijk. Dat is altijd al zo geweest, ik ben altijd proactief op zoek naar speelmogelijkheden. Ik ben nu ook al bezig met het organiseren van dingen: repetities met mijn band, jamsessies,... “

Tuur Florizoone: Er zijn veel studenten die geen moeite doen om in jamsessies te spelen, concerten te spelen. Je hebt studenten die organiseren en zij die zich tevreden stellen met lessen volgen zonder meer. Als jonge muzikant dingen ondernemen die niet alleen goed zijn voor jezelf maar ook voor anderen, is voor mij heel belangrijk. Er zijn muzikanten nodig met durf en ondernemingszin. ‘Carrièrebewust’ is een beladen woord. ‘Ondernemen’ ook. Voor mij is organiseren iets natuurlijks dat ik niet persé met zo’n beladen woord wil bestempelen. Een manager is handig om je op het juiste spoor te houden, te herinneren aan deadlines, contracten na te lezen. Zo is er in mijn hoofd ook meer ruimte voor het artistieke, als je het zakelijke ook soms kunt loslaten in vertrouwen.”

Matthias De Craene: “Ik voel het net zo aan: ik ga niet doelbewust om met die mensen die mijn carrière verder kunnen helpen. Het moet eigenlijk gewoon klikken, het is niet puur strategie. Werken met een managementbureau heeft volgens mij voor- en nadelen. Als je alles door een manager laat doen, heb je minder contacten als muzikant, dan heb je alleen de optredens. “

Steven Delannoye: “Voor mij is werken met een management de enige manier om nog verder te geraken. Met sommigen klikt het inderdaad beter dan met anderen, een manager kan daar ook op inspelen en er rekening mee houden. Op die manier kan je de contacten wat verdelen. Een manager vangt dingen op die je zelf niet zo goed liggen. Dit is volgens mij

de enige weg naar het buitenland, hoewel ik dit zelf nog niet in de praktijk breng. Langzame groei is de beste groei.”

Tuur Florizoone: “Ik heb altijd mijn eigen management gedaan maar heb wel iemand die mijn zaken ‘in het oog houdt’. Vooral omdat ik mezelf goed ken. Die persoon leest al mijn contracten, herinnert mij aan deadlines, ... “

Igor Gehenot: “Ja, ik werk met een management, Igloo. Die samenwerking verloopt heel goed, ik werk ook met Jacobien Tamsma voor het internationale gedeelte. Die buitenlandse concerten beginnen nu stilaan op gang te komen. Toeval blijft toch een belangrijke rol spelen, langs de andere kant creëer je ook zelf bepaalde kansen, je faciliteert bepaalde ontmoetingen.

Steven Delannoye: “Ik hou van de combinatie reizen en spelen. Voyager et jouer. Al vier jaar heb ik concerten in Engeland. Nu begint het daar te lopen. Je moet soms geduld hebben. Beginnen met een break even tournee, daarna kan je beginnen opbouwen, je moet een beetje geduld aan de dag leggen.”

Tuur Florizoone: “Op een conservatorium moet de core business nog altijd het muzikale vakmanschap zijn. Twee uur per dag spenderen aan ‘ondernemend zijn als muzikant’ is volgens mij niet nodig.”

Onderwijsveld / opleiden tot professionele muzikanten: Maarten Weyler (Conservatorium Gent), Jean-Louis Rassinfosse (Conservatorium Brussel), Claire Monville (Conseile de La Musique), Ondine Quaeckelbeen (Jazzstudio)

Waarop ligt de nadruk: artistieke ontwikkeling (individueel, ensemble, improvisatie), technieken, zelforganisatie, presentatievaardigheden?

Welke speelruimte heb je binnen de onderwijsopdracht voor het leggen van eigen accenten? Financiële mogelijkheden / onderwijsvrijheid?

Welke internationale uitwisselingen/impulsen vinden plaats?

JL Rassinfosse: “Je hebt introverte en extraverte muzikanten. Muziek spelen is een eenzame bezigheid (repeteren en skills ontwikkelen), maar is ook een sociale aangelegenheid. Wij geven een basis aan de muzikanten om hun persoonlijkheid te ontwikkelen, want dat bepaalt mee of een muzikant bepaalde kansen zal grijpen of niet. Charisma is ook belangrijk, maar kan ook niet echt aangeleerd worden. Ook verbeelding is nodig om ideeën over te brengen. Die verbeelding is moeilijk om aan te leren, maar kan wel aangemoedigd worden. De focus blijft echter wel het artistieke.”

Internationale leraars aan trekken om de inspiratie en de persoonlijkheid te voeden en de ontwikkeling te stimuleren kan helpen maar is niet zo eenvoudig te organiseren. Programma’s voor internationale uitwisseling zijn belangrijk maar er zijn altijd administratieve grenzen.”

Maarten Weyler: “De nadruk ligt in het conservatorium Gent ook op artistieke ontwikkeling. Ook het zakelijke aspect krijgt aandacht, met aparte cursussen en projectweken, maar dat moet ook gelimiteerd zijn. Het merendeel van de studenten wordt uiteindelijk docent. Bepaalde studenten zijn van in het begin heel actief en ondernemend bezig. Het initiatief komt altijd vanuit studenten zelf, we proberen dit wel te stimuleren en te ondersteunen, het is een wisselwerking tussen beide.

In de masters kan je kiezen tussen performend muzikant of docerend muzikant. Misschien kan dat onderscheid ook al in de bachelors gemaakt worden.”

Ondine Quaeckelbeen: "Studenten die bij ons inschrijven komen om uitvoerend musicus te worden, niet om les te geven. Alle stijlen vermengen zich in de opleiding, het idee was om de opleiding wat open te trekken, ook naar werkgelegenheid toe (zie Flip Kowlier, Axl Peleman,...) Een muziekopleiding in de brede zin van het woord dus. Ik was bang dat het hokjesdenken er moeilijk uit te krijgen zou zijn, maar dat valt goed mee. Het showelement, de skills om zichzelf te presenteren op een podium, komt bijvoorbeeld aan bod tijdens jamsessies, waar ook docenten aanwezig zijn om hen daarin te gidsen. Er worden ook managementgerichte workshops gegeven over 'hoe een agenda beheren', in samenwerking met vb. Poppunt, ... En de vijfjarige opleiding wordt afgesloten met een eigen concert waarbij het de bedoeling is dat de student alles zelf organiseert."

Claire Monville: "Conseil de la Musique organiseert het hele jaar door opleidingen en workshops i.v.m. met zakelijke thema's zoals het tekenen van contracten, maar ook minder technische thema's zoals promotie en digitale distributie. We organiseren daarnaast ontmoetingen tussen mensen uit de sector en muzikanten. Dit heeft meer en meer succes dus er is echt wel nood aan bij de muzikanten al moet ik zeggen dat de jazzsector er het minst gebruik van maakt. Maar ik merk dat dit soort sessies een boost is voor muzikanten om het daarna alleen te doen."

Programmatoren: een plaats creëren voor jazz en jazzmusici. Pieter Koten (Vrijstaat O.), Jean-Pierre Bissot (Gaume Jazz en Jeunesse Musicale Luxembourg)

Hoe zie je je opdracht als programmator? Wat zijn je doelstellingen? Vanwaar je affiniteit met jazz en jazzmusici?

Hoe ga je te werk bij het opbouwen van je programma? Waar en hoe leer je muzikanten kennen? Hoe volg je hun evolutie op?

Met welke argumenten/methoden verdedig je binnenshuis de keuze voor jazz als genre tegenover andere muziekvormen?

Pieter Koten: "Vrijstaat O is een kunstencentrum en heeft een specifieke opdracht te vervullen: niet alleen creaties, maar ook de receptieve werking. Een rol daarin is ook het begeleiden van muzikanten, zonder ze daarin te bemoeieren. Die laatste rol wint voor ons aan belang. Niet alle programmatoren houden zich daar mee bezig. Het is wel duidelijk te merken dat muzikanten professioneler te worden. Ze zien er zich verplicht toe om ondernemender te worden; sommigen worden deels begeleid door alternatieve managementbureau. Onze focus ligt op jazz omdat het een muziekvorm is die vanuit vrijheid vertrekt, op die manier kan je ook de link leggen naar andere disciplines."

Jean-Pierre Bissot: "Bij Jeunesses Musicales Luxembourg komen verschillende muziekstijlen aan bod. Gaume Jazz is een platform voor jonge Belgische creaties. Voor Gaume probeer ik een gevarieerd menu samen te stellen. Vóór ons bestond er eigenlijk weinig of niets, intussen zijn we toe aan de dertigste editie. Ik programmeer groepen die ik zelf ontdekt heb. Omdat ik weinig vertrouwen heb in opgenomen muziek ga ik vooral af op live-ervaringen, en ga ik overal zelf scouten. "

Zijn belgische jazzartiesten genoeg aanwezig op Youtube en andere kanalen?

Pieter Koten: "Ik heb het gevoel dat buitenlandse muzikanten er net iets beter in slagen om zich te profileren op sociale media (videoclip op youtube bijvoorbeeld). Het publiek maakt dikwijls een keuze op basis van wat ze vinden op het net. Met veel creativiteit hoeft een professioneel filmpje niet extreem duur te zijn. "

Management van artiesten: het traject van de muzikant ondersteunen. Maaïke Wuyts (Aubergine), Gladys Touly (Igloo)

Hoe ben je begonnen als manager van muzikanten en hoe heb je die activiteit uitgebouwd? Waaruit bestaat je dienstverlening? Draait het rond opnames, boekingen, airplay en/of aandacht in de pers, begeleiding bij subsidieaanvragen? Wat kun je bieden dat de muzikanten zelf niet kunnen? Stippel je een langetermijntraject uit?

Maaïke Wuyts: “Aubergine is het eerste gesubsidieerde managementbureau in Vlaanderen. De werking is gestaag gegroeid, samen met de middelen. Een aantal jaar geleden merkte ik dat de jazzartiesten op zakelijk vlak een achterstand hadden. Het ondersteunen van hun loopbaan zag ik als een opportuniteit. Onze ondersteuning bestaat uit: hulp bij subsidieaanvragen, boekhouding, communicatie, ... Alles begint bij een goed gefundeerd gesprek met de artiesten, vervolgens kunne we overgaan tot strategische planning. Dan fondsenwerving, partners zoeken,... dromen in een financieel en planmatig kader steken, met dan de bijhorende stappen. Dat plan wordt vervolgens tijdens maandelijkse gesprekken bijgestuurd en aangepast.

Management en artiest vullen elkaar aan, sommige staan al verder in hun artistieke visie en hebben een ander soort ondersteuning nodig dan vb. pas afgestudeerde muzikanten. Het is een enorme zoektocht geweest om te weten welke verloning hier tegenover moest staan, temeer omdat ik me ervan bewust was hoe weinig geld er was voor de muzikanten. Ik kende de financiële realiteit. Van de overheid moest ik meer vragen aan de artiesten om inkomsten te genereren. Momenteel nemen we percentages op concerten, en bepaalde diensten rekenen we aan. Ook om de artiesten er bewust van te maken dat wat wij voor hen doen een echte tijdsinvestering is.”

Gladys Touly: “De service van Igloo is niet helemaal te vergelijken met die van Aubergine. We vervangen geen agent. Wij doen de boeking voor alle artiesten die bij ons een album uitbrengen. Het is een toaalkpakket van een album met concerten die eruit volgen, label en booking. De artiest moet ook polyvalent en ondernemer zijn. Muzikanten moeten daarin ook een deel opnemen. De contacten met programmatoren. Het is een steun in het management, maar geen vervanging.”

De blik van een buitenstaander: Carlo Vluytsteke (Flanders District of Creativity)

Flanders DC heeft de opdracht om ondernemerschap in de culturele en creatieve sector te ondersteunen.

We zien duidelijk een evolutie in de artistieke sector en meer specifiek bij jonge musici. Er is meer aandacht in de schoolcontext voor ondernemen en management. Wel maken wij graag het onderscheid tussen ondernemerschap en ondernemingszin: ondernemingszin is durven initiatief te nemen, persoonlijke vaardigheden ontwikkelen. Een ondernemend persoonlijkheid heeft ook te maken met weten waar je goed in bent, keuzes maken. Soms is het vb. beter bij je corebusiness te blijven, en anderen te betrekken bij je communicatie, boekhouding ... Ondernemersskills aanleren heeft geen zin als er geen ondernemingszin is. In schoolcontext wordt er misschien te veel gefocust op de vaardigheden en minder op de ondernemende persoonlijkheid.

Heel specifieke suggesties voor jazzmusici: oog hebben voor waar je goed in bent, en welke dingen je kan uitbesteden. Zelfkennis is een startpunt. Het is een uitdaging die zich ook voordoet in andere sectoren (zoals mode). Ons meest gegeven advies: zoek een zakenpartner! “